METSÄPLUS

Elanto metsätaloudesta. Metsätalousyrittäjä Juha Räty on laajentanut metsälöään suunnitelmallisesti. Sivu 12

Kallista puuhastelua. Puuhasteluun sopivat pienet metsäpalstat ovat kallistuneet. Sivu 12

Energiaa purusta. 0,5 prosenttia puun tilavuudesta jää hakkuussa metsään. Hannu Vilkkilä haluaa purun hyötykäyttöön. Sivu 15

Metsäyrittäjä osti kuusikon – sai heinää, vattua ja pajua

Metsäyrittäjä Elias Lähdesmäki osti kuusi vuotta sitten Metsänhoitoyhdistys Koillis-Savolta kuusen taimikoita hakkuuaukoillensa. Toimi tuotti heikoimmalle parin hehtaarin kuviolle roskakasvustoa niin, ettei maata näy.

PENTTI VÄNSKÄ

”Tässä olisi tarvittu glyfosaattia heinän torjuntaan”, sanoo metsäntutkija Pertti Harstela (vas.) metsäyrittäjä Elias Lähdesmäelle.

NILSIÄ (MT)
Metsäyrittäjä **Elias Lähdesmäki** katselee tieltä poikansa **Fransin** ja metsäntutkija-evp. **Pertti Harstelan** kanssa parin hehtaarin rehevää notkoa. Kuloutuneen heinä-, angervo- ja vattukasvuston seasta näkyy muutama orpo kuusen taimi. Paju ottaa jo osaansa.

Lähdesmäet ostivat metsätilan vuonna 2003. Tilalle hakattiin 15 hehtaaria uudistuskuviota. Viljava maa pitää saada tuottamaan hyvin kuusta, oli ajatus.

Mutta nyt miehet työntyvät olkapäitä hipovaan kasvustoon. Elias Lähdesmäki etsii tanakan kepin avulla taimia. Löytääkin jokusen, tuosta ei tule puuta enää, tuo voisi elpyä, jos heinä torjuttaisiin.

”Tämän on heinä kietonut niin, että latva on poikki”, Ilmajoella lapsuusvuosinaan metsäoppeja saanut yrittäjä suree.

Lähdesmäet sopivat Metsänhoitoyhdistys (mhy) Koillis-Savon kanssa kirjallisesti 28.6.2006, että kuusen paakkuistutuksen tuloksena alueella on viiden vuoden kuluttua kasvatuskelpoinen taimikko. Lähdesmäki maksoi sopimuksesta kohta istutustyön jälkeen metsänhoitoyhdistykselle 1 280 euroa + alvin hehtaarilta.

Sopimus määritti, että kasvatuskelpoisia havupuita tulee olla vähintään 1 800 hehtaarilla, niistä ”hyvät kehitysedellytykset omaavia istutustaimia vähintään 1 600 hehtaarilla.” Taimikon tarkkailu ja jälkihoito sovittiin mhy:n työksi.

”Yksi syy sopimukseen oli, etten tuolloin vielä luottanut omiin kykyihini näin vaativassa ja isossa uudistamiskohteessa ”, Elias Lähdesmäki sanoo.

Kuusen vuoro epäonnistua

Rehevä peltonotko oli istutettu edellisen omistajan aikana rauduskoivulle noin 40 vuotta sitten. Ainoatakaan tukkia ei harvasta metsästä saatu.

Lähdesmäki tarkasti mhy:n ojitusmätästämän ja istuttaman alueen Harstelan kanssa toukokuussa 2008. Alku oli hyvä, taimia oli hehtaarilla pikemminkin 2 000 kuin 1 800.

”Maksoin yli 2 500 euroa tästä kuviosta viisi vuotta sitten mhy:lle. Olisin saanut sijoituksel-

> Maksoin yli 2 500 euroa tästä kuviosta viisi vuotta sitten mhy:lle. Olisin saanut sijoituksellani muualta tuottoa. «
>
> ELIAS LÄHDESMÄKI

leni muualta tuottoa. Nyt ei tule pääomalle korkoa eikä työlle palkkaa ja pääomakin on menetetty, ellei mhy pian korjaa vahinkoa”, Lähdesmäki tuohtuu.

Parsiminen työläs, uusiminen kallis

Aukolta löytyy harvakseltaan taimia, jotka voisi vielä pelastaa roskakasvuston perkauksella. Täydennysistutus ei onnistu, sillä turkin tiuhan heinän juuristokilpailu ei jätä kuusille toivoa.

Lähdesmäki kertoo muistuttaneensa mhy:tä sopimuksesta säännöllisesti huhtikuusta 2009 lähtien. Kaiken kerrottiin olevan kunnossa. Hänelle oli todettu, että taimikko on nyt mhy:n vastuulla, joten metsänomistajan ei itse pidä siellä ryhtyä hoitotöihin.

Yrittäjän ja mhy:n sopimuksen muillakin kuvioilla on heinäntorjunnassa ja vesojen perkauksessa puutteita.

Lähdesmäki on palkannut metsätalousinsinöörin arvioimaan taimikoiden kunnon, hoitotarpeet ja kustannukset sekä mittaamaan taimitiheydet. Jatko on auki. Kyseessä voi olla sopimusrikko, joka johtaa vahingonkorvausvaatimukseen, ellei mhy pian korjaa laiminlyöntejä.

Seikkaperäisesti vastuut jakava sopimus on yksiselitteinen. Yrittäjällä on laaja metsävakuutus, joka korvaisi myyrätai hirvituhot, mutta nyt nelijalkaisia ei päästä syyttämään.

JUHA AALTOILA

Elias Lähdesmäki (vas.) uskoo vain vapaaseen kilpailuun ja yrittäjyyteen metsätaloudessa. Frans Lähdesmäki ja Pertti Harstela tutkivat karttoja, 3-vuotias Gasti kaipaa noutotöitä.

Etsii, etsii, soisi löytävänsä, vaan ei löydä kuitenkaan. Vahva kuuselle istutettu maa mahoutuu roskakasvustoon, metsäyrittäjä Elias Lähdesmäki suree.

Metsäyrittäjän tutkinnosta alkoi kivinen tie käytäntöön

Metsäyrittäjä **Elias Lähdesmäki** oppi koulupoikana metsäasioita isänsä kanssa metsässä ja Ilmajoella metsän leimauskilpailuista. Tiedot ja taidot ovat karttuneet metsätiloilla, jotka kaikki on ostettu markkinoilta.

Lähdesmäki kiittelee Ähtärin metsäoppilaitoksen yrittäjäkoulutusta. Syyskuun 2011 yhteydenotosta alkoi sujuva palvelu ja kohta hän istui kolmen metsäopettajan tentattavana siitä, mitä mies osaa.

Kokemus ja tiedot riittivät suoraan näyttö- ja loppukokeeseen. Maastokokeessa hän teki monia metsäalan töitä kolmen kouluttajan tarkkailussa. Kun tietoa ja taitoa riitti, Lähdesmäki on nyt ammattitutkinnon suorittanut metsäyrittäjä.

”Aikuisopiskelun mahdollisuus on auki kaikille ikään ja koulutustaustaan katsomatta”, yrittäjä neuvoo.

”Tutkinnon myötä voin hakea itselleni ja muillekin kemera-tuet. Miksei näistä asioista kerrota enempää?” Lähdesmäki tivaa.

”Metsätalous tulee ymmärtää yritystoiminnaksi siinä kuin mikä muu yritystoiminta tahansa. Ei esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla voi kuvitellakaan, että joku ulkopuolinen tulisi sanelemaan maatalousyrittäjälle, miten sinä tuotat sikaa tai broilereita.”

Vanhat vahvat talot eivät pidä kilpailusta

Lähdesmäki on päässyt suoriin yhteyksiin alan tekijöihin. Kokenut ojitusyrittäjä mittasi gps:n avulla ojalinjat, teki kartat ja työn hyvin. Etevän metsäkoneyrittäjän työnjälki ilahdutti niin, että hän vaati saman kaverin hakkuulle seuraavankin kaupan ehtona. Vastuuntuntoinen huippumetsuri saa työmaasta kartan sähköpostilla, eikä työtä tarvitse jälkikäteen tarkastaa.

”Toivoisin että pääsisin myymään suoraan puuta tai puuenergiaa loppukäyttäjille. Maksaisin mielelläni itse palkan puuni katkovalle yrittäjälle”, Lähdesmäki sanoo.

Metsäntutkija **Pertti Harstela** ja Lähdesmäki arvelevat metsänhoitoyhdistysten (mhy), metsäkeskusten ja puunostajien organisaatioita niin vahvoiksi, että yrittäjyyden ja kilpailun oraille jää vähän tilaa. Heidän mielestänsä kaikki palvelujen tarjoajat tulee saada samalle viivalle metsätaloudessakin.

Harstelan mukaan asiat ovat kehittyneet puunkorjuussa paremmin kuin metsänhoidossa. Meillä on selvästi edullisemmat puunkorjuun kustannukset kuin Ruotsissa, vaikka korjuuolot ovat länsinaapurissa paremmat.

Lakiraja johtaa vika-ajatteluun

Metsälakien tiukan valvonnan haamu 1970- ja 1980-luvuilta kummittelee yhä metsätaloudessa. Harstela sanoo metsänomistajien yhä joskus sekoittavan mhy:t viranomaisiin; luullaan, että jokin työ edellyttää mhy:n lupaa.

Metsätalouden töiden kustannuskehitys vuosina 1990–2007

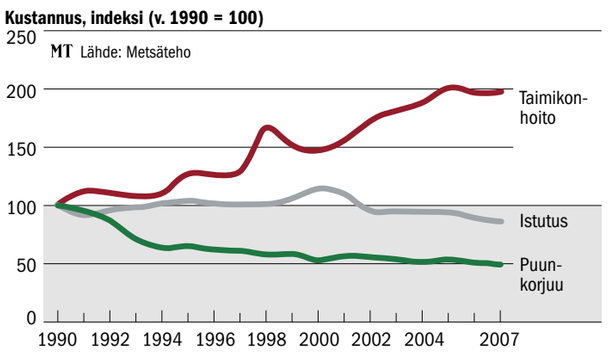

Puunkorjuun kustannuskehitys on ollut hyvä verrattuna taimikonhoitoon.

”Kyllä tämä lain rajat täyttää”, saattaa kuulla heikohkon taimikon äärellä. Tai ”eihän tämä vielä kärsi”, todetaan perkauksen tarpeesta.

Lain alarajan nipin napin täyttävästä taimikosta tai kasvatusmetsästä on erittäin pitkä matka hyvin kannattavan puuntuotannon tiheys- ja laaturajoihin.

”Työn laatu paranee vain kilpailulla, kilpailulla ja vielä kerran kilpailulla”, Lähdesmäki sanoo.

Vuoden 2007 takuu-uudistamisen jälkeen hän laittaa aina ostamansa metsätilan taimikot ja nuoret metsät kuntoon heti kaupan jälkeen. Tiet ja ojat kunnostetaan usein yhdessä naapureiden kanssa.

Tilan myyneet usein tyytyväisiä

Lähdesmäellä on lastensa kanssa metsää lähemmäs tuhat hehtaaria.

Metsätiloista on kova kilpailu kautta maan. Isoistakin tiloista kilpaillaan ja hinnat ylittävät usein sen, mitä pelkän metsätalouden harjoittajan kannattaa maksaa.

”Perintömetsän myynti tulisi saada kunniallisemmaksi kuin tilan metsien hoidon unohtaminen”, Lähdesmäki sanoo.

Mieltä on lämmittänyt usean tilakaupan jälkeen tullut myyjien kiitos. He ovat olleet hyvillään havaittuaan, että suvun metsät on pantu rivakasti kuntoon.

JUHA AALTOILA

Metsänhoitoyhdistys kantaa vastuunsa sopimuksesta

Metsänhoitoyhdistys (mhy) Koillis-Savon toiminnanjohtaja **Jukka Haataja** sanoo mhy:n vastaavan Lähdesmäkien kanssa tehdyn sopimuksen toteutuksesta.

”Haluamme mukaan taimikoiden tarkastusmittauksiin, jotta sopimusosapuolena voimme todeta mittausmenetelmät ja näemme, missä pulmat ovat.”

Haataja kertoo mhy:n torjuneen heinää taimikoista. Aukkoisiin kohtiin on istutettu täydennystaimia. Boorin puutetta potevaa taimikkoa on lannoitettu.

”Olemme ilmoittaneet metsänomistajalle, että alueet ovat tarkastettavissa. Tietoa tarkastuksesta emme ole saaneet. Tässähän on nyt ennen lumia paras aika tarkastaa alueet.”

Mhy pitää Haatajan mukaan kiinni sovitusta ja korjaa tarkastuksessa havaitut puutteet.

Haatajan mukaan Metsäyhtymä Elias ja Frans Lähdesmäen metsänuudistamisen sopimus on mhy:n ensimmäisiä, joissa on mukana ajatus taimikkotakuusta. Vastaavia sopimuksia on tehty ”ihan yksittäisiä”.

Sopimus on erittäin seikkaperäinen. Muun muassa tarkastajasta mainitaan, ”että metsäkeskuksista ei ole mahdollisessa riitatapauksessa erotuomariksi”.

JUHA AALTOILA

> Haluamme mukaan taimikoiden tarkastusmittauksiin, jotta sopimusosapuolena voimme todeta mittausmenetelmät ja näemme, missä pulmat ovat.«
>
> JUKKA HAATAJA